

Dan Laurin: Så minns jag Clas Pehrsson (1942–2025)

Som ganska nybakad lärare vid konservatoriet i Odense hade jag uttryckt önskemålet att Clas Pehrsson skulle vara censor vid några av mina studenters examina. Vid den tiden bodde jag långt ute på landet på ön Fyn. Jag kände mig som värd för Clas under hans besök och bjöd honom att komma till den lilla stuga på danska landsbygden där jag bodde. När Clas så småningom anlände blev jag överraskad över hans klädsel. Han såg mest ut som en fritidsfiskare beredd att fänga sitt livs största, danska torsk. En väst med många fickor som man skulle kunna ha fiskedrag i och en riktig slokhatt krönte verket.

Efter en lätt lunch, kanske lite för lätt i Clas smak, satte vi oss vid notställen och spelade Telemannduetter.

Jag flög.

Även om jag kämpade med att vara star struck och den nervösa spänning det innebar att sitta jämte en av världens bästa blockflöjtister och spela var njutningen gränslös.

Vi samtalade med vårt spel och våra instrument. Kontrasten mellan det konstnärliga, ibland intuitiva, och mannen med den praktiska västen kunde inte vara större. Den barocka spänningen mellan förnuft och känsla, mellan en väst värdig en Leif GW Persson eller en Jan Guillou och ett spel berusat av ständigt nya idéer och infall, är ett bestående minne, och är kanske i all enkelhet ett ganska bra porträtt av min käre vän och kollega Clas Pehrsson.

Jag var ganska nervös inför Clas möte med mina studenter. Nu skulle en av världens bästa blockflöjtister lyssna på vad de hade lärt sig på konservatoriet under sin tid med mig. Clas, lätt framåtlutad och med armbågarna på bordet framför sig, lyssnade oerhört intensivt på studenternas presentationer. Hans respekt för situationen var imponerande. Clas ville helt enkelt förstå personen bakom instrumentet för att i en avslutande analys tala om hur en framtid skulle kunna gestalta sig för studenten. För mig var detta en av de mest lärorika stunderna som lärare. Examensledaren, Bertel Krarup, sedermera rektor för Det Kongelige danske Musik-konservatorium, tittade förtjust på Clas som utan att tveka rullade ut retoriskt perfekta resonemang vilka bildade grund för den skriftliga kommentar som vid den tiden var en del av en examen i Danmark.

Såg undervisandet som en konst i sig

Att prata om ett instruments ljud eller musikaliska skeenden kan ibland vara som att med ord försöka beskriva en färg. Clas förmåga att ”dechiffrera” en blockflöjtsklang, ett ljud, och se personen bakom instrumentet lämnade mig berörd men också oerhört imponerad. Viljan att lyssna och förstå bygger på empati och kärlek till den pedagogiska situationen. För Clas blev även pedagogiken en scen, och jag tyckte mig förstå att han såg undervisandet som en konst i sig.

Clas var fenomenal på att verbalisera sina tankar kring

musik i allmänhet och blockflöjtsspel i synnerhet. Han kunde på kort tid etablera ett gemensamt, ämnesspecifikt språk med en student, vilket är själva kärnan i att lära ut något. Clas hade en sällsynt förmåga att överbrygga språkliga divergenser och försäkra sig om att han och studenten i en given situation helt enkelt pratade om samma sak. Vår nisch inom musikpedagogiken är annars fylld av dåliga metaforer och påhittad terminologi som endast betyder något för läraren själv. Clas, med sina djupa, musikaliska kunskaper och lekfulla formuleringslusta, verkade på en helt annan nivå. Återigen rörde han sig lekfullt mellan förnuft och känsla.

Spelar ni samma låt...?!

Vår första gemensamma inspelning för BIS byggde på det musikaliska samtal vi etablerat i den lilla stugan på danska landsbygden. Vi körde i två bilar till Wiks slott, en magnifik riddarborg vid Mälaren. Under resan dit kunde jag för första gången uppleva Clas bakom en ratt och hur han i stadstrafik bytte identitet och körde som en neapolitansk taxichaufför – egentligen ville jag skriva ”biltjuv”, men detta är trots allt en parentation. Balansen mellan förnuft och känsla var här en delikat definitionsfråga.

På slottet var Robert von Bahr redan i färd med att rigga mikrofoner. Utrustningen var förvånansvärt minimal; desto mer tid ägnades åt att finna rätt plats i lokalen för oss och mickarna för att etablera ett bra ljud, där Clas och jag kunde känna igen vår klang och våra olika spelsätt. Den kunskap jag här fick till skänks har hjälpt mig i alla mina 40 inspelningar sedan den gången på Wik.

Georg Philipp Telemann lade oerhört mycket kompositorisk finess i småskaliga verk, vilket är svårt att föreställa sig i vår egen tid som är så fylld av storhetsvansinniga events. I duetterna är stämmorna helt likvärdiga tekniskt och musikaliskt. Samspelet är därför även en social funktion där man måste lyssna på den andre och gemensamt dra åt samma håll konstnärligt. Det var inte alltid detta lyckades, och jag minns en kommentar från Robert runt klockan två en mörk natt på Wiks slott:

Hör ni grabbar! Spelar ni samma låt...?!

Clas reste sig från stolen, tittade bistert på Robert och deklarerade, att han nog behövde lite mer att äta för att orka göra färdig cd:n. Därefter våldgästades den medhavda matkorgen i något som Clas kallade för ”en boa-constrictor-omgång”. Skivan blev färdig.

Clas och jag hade i och för sig helt olika spelsätt – men det var just detta som gjorde vårt samspel dynamiskt och roligt – åtminstone för oss själva. Vi pratade helt enkelt olika, musikaliska dialekter. Och vi lyssnade intensivt på vad Den Andre sade. Detta har följt mig resten av livet ... detta, och strävan efter en balans mellan förnuft och känsla.

Dan Laurin, 30 maj 2025